

**การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน :
กรณีศึกษานักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง**

**Cultural Learning of Chinese Students to Thai TV Drama:
Case Study of Students in Guangxi Autonomous Region**

Jinghong XU¹, ผศ.ดร.พรทิพย์ เย็นจะบก²

¹นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์และสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชานิติศาสตร์และสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน: กรณีศึกษานักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง มีวัตถุประสงค์(1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ไทย (2) เพื่อศึกษาการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ทำการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งส่วนของการวิเคราะห์เนื้อหาผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” ส่วนการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ดังกล่าวใน 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะ และพฤติกรรมที่มีต่อวัฒนธรรมไทยของนักศึกษาจีนหลังจากได้ดูละครโทรทัศน์ไทย

ผลการวิจัยพบว่า ละครโทรทัศน์ชุดดังกล่าวมีเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยใน 7 ด้าน ได้แก่ สถาปัตยกรรม การแต่งกาย อาหาร ค่านิยมดนตรี ภาษาและอุปนิสัยตัวละคร โดยกลุ่มตัวอย่างที่รับชมละครโทรทัศน์ชุดนี้ เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยในระดับที่แตกต่างกันไปตามพื้นฐานของแต่ละคน ซึ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยที่ปรากฏอยู่ในละครชุดนี้มีอิทธิพลทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทัศนคติใน 4 ด้าน ได้แก่ มีความเข้าใจและชื่นชอบวัฒนธรรมไทยเพิ่มขึ้น มีความสนใจเรียนภาษาไทยมากขึ้น เกิดการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน และเกิดความสนใจอยากไปสัมผัสวัฒนธรรมไทยด้วยตนเอง ทักษะที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกนี้ได้นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่แตกต่างตามมา เช่น มีการค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม มีการวิพากษ์วิจารณ์ละครโทรทัศน์ และเกิดการเลียนแบบการกระทำ

คำสำคัญ : การเรียนรู้วัฒนธรรม / ละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” / นักศึกษาจีน

Abstract

This article aims to study Thai cultural learning of Chinese college students through Thai series. The objectives of this study are (1) to study and analyze content that reflecting Thai culture in the series and (2) to study Thai cultural learning of Chinese students through Thai drama series. The article conducts qualitative research method by doing content analysis and in-depth interviews. For content analysis, the author analyzes contents which related to Thai culture in “The Chutathep Gentlemen” series. While the in-depth interviews, the author divided into 2 parts which are the attitudes and behaviors of Chinese audiences after watching Thai drama series. The study found that there are 7 parts of content on the series which reflecting Thai culture. It is architecture, costume, food, value, music, language and habit. After watching the series, the audiences differently perceive and learn Thai culture according to their knowledge basic. While the culture shown on the series influencing audiences’ attitudes on 4 ways. There are (1) understanding and loving Thai culture. (2) Interested to learn Thai language. (3) Igniting the comparative between Thai and Chinese language. (4) Curiously to go and experience Thai culture in Thailand. These positive attitudes lead to various behaviors expressing by audiences. For example, searching more information about Thai culture, discussing and sharing opinions about Thai drama series as well as memorize and imitate some behaviors displayed on the series.

Keywords: cultural learning / TV Drama “The Chutathep Gentlemen” / Chinese student

บทนำ

หลายปีที่ผ่านมา ละครโทรทัศน์ไทยได้ถูกนำไปออกอากาศในประเทศจีนอย่างแพร่หลาย ความแปลกใหม่ของเนื้อหา ความแตกต่างของบทละคร นักแสดง รวมถึงพล็อตเรื่องที่อิงกับขนบธรรมเนียม ประเพณีไทย ได้ส่งผลให้ละครโทรทัศน์ไทยได้รับความนิยมจากผู้ชมชาวจีนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยละครโทรทัศน์เรื่อง “สงครามนางฟ้า” เป็นละครโทรทัศน์ไทยเรื่องแรกที่ได้มีโอกาสเข้าไปฉายในประเทศจีน ทางช่องสถานีโทรทัศน์อันฮุยซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ระดับมณฑลตั้งแต่ปี ค.ศ.2008 (Hou, 2010)

ละครโทรทัศน์ไทยที่ออกอากาศในประเทศจีน นอกจากการออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์แห่งชาติและสถานีโทรทัศน์ท้องถิ่นแล้ว ยังมีการออกอากาศผ่านระบบอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะบนแพลตฟอร์มอินเทอร์เน็ตทีวี (Internet TV) ได้กลายเป็นช่องทางการรับชมละครโทรทัศน์ไทยของผู้ชมชาวจีนเป็นลำดับต้นๆ เพราะมีจำนวนละครโทรทัศน์ไทยมากกว่า 300 เรื่องให้เลือกรับชม (Chen, 2011) โดยละครโทรทัศน์ไทยที่ออกอากาศบนอินเทอร์เน็ตยังเป็นแหล่งที่ผู้ชมนิยมรับชมเป็นอย่างมาก เช่น ละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” ได้รับคะแนนจากผู้ชมกว่า 9 จากคะแนนเต็ม 10

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้ชมชาวจีนนิยมรับชมละครโทรทัศน์ไทย คือ เนื้อหาละครที่เข้าใจง่าย บทละครที่สร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ การดำเนินเรื่องที่ตื่นเต้นเร้าใจน่าดึงดูด การแสดงความรักที่งดงาม รวมถึงการถ่ายทอดวัฒนธรรมและวิถีชีวิตคนไทยที่แท้จริง ล้วนแล้วแต่เป็นสาเหตุหลักที่ผู้ชมชาวจีนชื่นชอบละครโทรทัศน์ไทย (Deng, 2013) ทำให้ละครโทรทัศน์ไทยกลายเป็นช่องทางหลักในการเรียน

ภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้ชมชาวจีน ขณะเดียวกัน ความมั่งคั่งของภาคละครและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของไทยได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ชมชาวจีนจำนวนไม่น้อยเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทยอีกด้วย (Chen, 2011)

กระแสความนิยมละครโทรทัศน์ไทยของผู้ชมชาวจีนได้มีส่วนช่วยขยายอิทธิพลด้านการเรียนการสอนภาษาไทยในจีนอยู่พอสมควร แต่เดิมวิชาภาษาไทยในจีนมีการเรียนการสอนอยู่ในมหาวิทยาลัยไม่กี่แห่งของจีน ขณะที่ปัจจุบัน การเรียนการสอนภาษาไทยเริ่มเป็นที่แพร่หลายในหลายมณฑลเช่น ยูนนาน กว่างซีและกวางตุ้ง เป็นต้น ข้อมูลจากสถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิงระบุว่า ปัจจุบันมีนักศึกษาจีนเรียนอยู่ในประเทศไทยกว่า 9,000 คนใน 44 สถาบันการศึกษา ทำให้ประเทศจีนได้กลายเป็นประเทศที่ส่งนักศึกษามาเรียนต่อในไทยมากที่สุด

งานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยของนักศึกษาจีนผ่านละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” เพื่อพิสูจน์ว่าละครโทรทัศน์ไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยแก่นักศึกษาจีนได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ไทย
2. เพื่อศึกษาการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” โดยทำการสุ่มตัวอย่างศึกษาจำนวน 25 ตอน และสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักศึกษาจีนที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยจำนวน 20 คนในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง
2. กลุ่มตัวอย่างได้แก่นักศึกษาจีนระดับอุดมศึกษาที่เรียนหลักสูตรภาษาไทย และมีการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” จำนวน 20 คนในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง
3. การศึกษาครั้งนี้ใช้เวลาในการดำเนินงานวิจัยระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม 2557 - 20 กุมภาพันธ์ 2558

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดหลักการทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดอิทธิพลและผลกระทบของสื่อมวลชน (Media Effects) ได้อธิบายถึงผลกระทบของสื่อมวลชนต่อปัจเจกบุคคล โดยมีการเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสาร (พรสิทธิ์ พัฒนานุรักษ์, 2546) และยังอธิบายถึงอิทธิพลของสื่อละครโทรทัศน์ว่าเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ตามหน้าที่ของสื่อมวลชน นอกเหนือจากการให้ความบันเทิง รวมถึงยังสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับความเป็นไปของสังคมด้วย (กาญจนา แก้วเทพ, 2545)

แนวคิดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม (KAP) สามารถใช้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมว่า การให้ความรู้แก่ผู้รับสารเพื่อเปลี่ยนแปลงทัศนคติจะนำไปสู่พฤติกรรม

หรือการปฏิบัติในที่สุด (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) ซึ่งในการวิจัยนี้จะเห็นได้ว่าหลังจากได้รับชมละครโทรทัศน์ นักศึกษาจีนมักจะเกิดความรู้ ความเข้าใจต่อวัฒนธรรมที่สอดแทรกอยู่ในละครโทรทัศน์ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านทัศนคติ แล้วนำไปสู่ขั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในที่สุด

แนวคิดการเรียนรู้ (Learning) ได้อธิบายถึงการเรียนรู้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความสามารถซึ่งมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด และพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นมีลักษณะค่อนข้างถาวร (ไพบูลย์ เทวรักษ์, 2540)

แนวคิดวัฒนธรรม (Culture) สามารถอธิบายได้ถึงความหมายและองค์ประกอบของวัฒนธรรม ที่ช่วยให้เข้าใจนิยามหรือกำหนดของขอบเขตของสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วันวิสา สันทวิจิตรกุล และ นฤมิตร สอดสุข (2557) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อละครโทรทัศน์ไทยในเมืองกว่างโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน ผลการศึกษาพบว่า ละครโทรทัศน์ไทยเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่สร้างแรงจูงใจให้ผู้ชมชาวจีนเกิดความสนใจสินค้าไทยและการท่องเที่ยวเมืองไทย ขณะเดียวกันก็มีอิทธิพลช่วยสะท้อนให้เกิดการเรียนรู้วัฒนธรรมและประเพณีไทยได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความสุภาพอ่อนโยนและมีความเป็นมิตร ทั้งยังมีบทบาทช่วยให้ชาวจีนเข้าใจคนไทยและสังคมไทยมากขึ้น

Chen (2011) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The Research on the Spreading of Thai Drama in China ในงานวิจัยชิ้นนี้ได้ทำการศึกษาอิทธิพลสะสมของละครโทรทัศน์ไทยที่มีต่อผู้ชมชาวจีน โดยมีผลการศึกษา 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 ภาพและฉากในละครโทรทัศน์ไทยส่วนมากจะแสดงให้เห็นถึงความงามของทิวทัศน์ธรรมชาติ ความงามของนักแสดง รวมถึงอารมณ์ขันของตัวละคร สะท้อนให้เห็นถึงความโรแมนติก ทำให้ผู้ชมชาวจีนรู้สึกผ่อนคลายอารมณ์และวางใจที่จะรับชม ไม่เกิดความเครียดเมื่อรับชม ประเด็นที่ 2 ละครโทรทัศน์ให้ความสำคัญในเรื่องมิตรภาพระหว่างเพื่อนและญาติมิตร ความรับผิดชอบในครอบครัว รวมถึงการอนุรักษ์วัฒนธรรมดั้งเดิม ซึ่งล้วนแล้วแต่สอดคล้องกับค่านิยมของผู้ชมชาวจีน ประเด็นที่ 3 ละครโทรทัศน์ไทยกลายเป็นช่องทางหลักในการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยของผู้ชมชาวจีน ผู้ชมชาวจีนจำนวนมากได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแฟนคลับละครหรือกลุ่มผู้แปลละครโทรทัศน์ไทยที่มีการจัดตั้งกันเองบนอินเทอร์เน็ต เพื่อสามารถสืบค้น เข้าถึงและรับรู้ข่าวสารความเคลื่อนไหวละครโทรทัศน์ไทยและดารานักแสดงของไทยได้รวดเร็วก่อนช่องทางอื่น ๆ ก่อให้เกิดกระแสความรุ่มร่ามแบบ Thai Wave ขึ้นในประเทศจีน ความงดงามของฉากในละครและวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมของไทยได้กลายเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ชมชาวจีนจำนวนมากไม่น้อยเดินทางมาท่องเที่ยวยังประเทศไทยอีกด้วย

Deng (2013) ได้ศึกษาเรื่อง Analysis of the Thai TV Drama's Audience Receptive Psychology in China พบว่า กลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์ไทยจะมีการแลกเปลี่ยนพูดคุย วิพากษ์วิจารณ์และสืบค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับละครและนักแสดงในละครโทรทัศน์ไทยผ่านทางเว็บไซต์และเว็บบอร์ดต่าง ๆ กับกลุ่มแฟนคลับและเพื่อนชาวเน็ตในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับละคร โดยจุดประสงค์หลักหรือแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ชมชาวจีนรับชมละครโทรทัศน์ไทยได้แก่ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความบันเทิงเพื่อติดตามดารานักแสดงที่ชื่นชอบและเพื่อทำความเข้าใจความแตกต่างด้านวัฒนธรรมและสภาพพื้นฐานของประเทศอื่น ๆ ขณะเดียวกันเนื้อหาละครที่เข้าใจง่าย บทละครที่สร้างสรรค์ การดำเนินเรื่องที่ตื่นเต้นเร้าใจ การแสดงความรักที่งดงาม

และสภาพพื้นฐานของชนชาติที่แตกต่างแล้วแต่เป็นสาเหตุหลักที่ผู้ชมชาวจีนชื่นชอบละครโทรทัศน์ไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย ผู้วิจัยเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยแบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1.1 การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อทำการศึกษานี้อาหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ชุดเรื่อง “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) โดยทำการแจกแจงและบันทึกจำนวนครั้งที่พบเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ชุดเรื่อง “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” เนื่องจากระยะเวลาในการเก็บข้อมูลมีค่อนข้างจำกัด ผู้วิจัยจึงได้ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental Selection) เพื่อสุ่มจำนวนตอนของละครโทรทัศน์ไทยดังกล่าวจำนวน 25 ตอนจากจำนวนตอนทั้งหมด 55 ตอน

1.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) คือ การสัมภาษณ์นักศึกษาจีนระดับอุดมศึกษาที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยจำนวน 20 คนในมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง และเป็นกลุ่มที่มีการเปิดรับชมละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” โดยทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างใน 2 ประเด็น คือ ทศนคติและพฤติกรรมที่มีต่อวัฒนธรรมไทยหลังจากได้รับชมละครโทรทัศน์ไทย

2. ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 สร้างตารางบันทึกข้อมูล ทำการแจกแจงและบันทึกเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ดังกล่าว

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์ และทำการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากตารางบันทึกข้อมูล เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ตารางบันทึกข้อมูล (Coding Sheet) โดยผู้วิจัยจะบันทึกเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” รวมถึงความถี่ที่พบเนื้อหาดังกล่าวทั้งหมด 25 ตอน ที่ศึกษา

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยสัมภาษณ์นักศึกษาจีนที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยจำนวน 20 คนจากกลุ่มนักศึกษาจีนในมหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง โดยจะบันทึกเทปขณะสัมภาษณ์ร่วมกับการจดบันทึก ผู้วิจัยใช้เวลาในการสัมภาษณ์ครั้งละ 40-60 นาที ซึ่งจะทำให้การสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างแต่ละรายจนหมดข้อสงสัยหรือไม่มีข้อมูลใหม่จึงเป็นอันเสร็จสิ้นการทำการสัมภาษณ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” จากตารางบันทึกข้อมูล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่าง คือ การวิเคราะห์ความสมบูรณ์

ของข้อมูลจากการถอดเทปบันทึกเสียงภายหลังการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น โดยอ่านข้อมูลอย่างละเอียดหลาย ๆ รอบ หลังจากนั้นจึงข้อความสำคัญออกมา และทำการจัดระบบหมวดหมู่ เขียนอธิบายประเด็นเป็นความเรียงอย่างละเอียด

ผลการวิจัย

ละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” มีโครงเรื่องเกี่ยวกับสุภาพบุรุษ 5 คนของตระกูล “จุฑาเทพ” ซึ่งอยู่ภายใต้การดูแลของคุณย่า ตามโครงเรื่องสุภาพบุรุษทั้ง 5 คนนี้ต่างก็มีคู่หมั้นตามพันธะสัญญาระหว่างบรรพบุรุษของตระกูล “จุฑาเทพ” กับ ตระกูล “เทพพรหม” แต่ทั้ง 5 คนไม่ต้องการถูกผูกมัดกับพันธะสัญญาของผู้ใหญ่ทั้ง 2 ฝ่ายในอดีต จึงต้องดิ้นรนฝ่าอุปสรรคเพื่อให้ได้พบกับรักแท้ที่ตนเองต้องการ ผู้วิจัยจึงขอนำเสนอเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ชุดเรื่อง “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากการศึกษาละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” นั้น พบว่าเนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยผ่านละครชุดนี้ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

ด้านสถาปัตยกรรม ปรากฏฉากของวังมากที่สุด โดยวังมีลักษณะแบบไทยผสมตะวันตก ตกแต่งหรูหราโอ่อ่า รองมาเป็นเรือนไทย ที่สร้างด้วยไม้ มีหลังคาทรงสูง ลักษณะแบบใต้ถุนสูง ขณะเดียวกันยังปรากฏฉากของปราสาทหินด้วย ที่เป็นโบราณสถาน รูปแบบงานศิลปกรรมแบบปาวน นอกจากนี้ยังมีฉากตลาดร้อยปี มีลักษณะแบบห้องแถวไม้ 2 ชั้นขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำ

ภาพที่ 1 สถาปัตยกรรมจากละคร

ด้านการแต่งกาย พบว่า ตัวละครนิยมแต่งตัวตามแบบตะวันตก โดยผู้ชายนิยมใส่ชุดสูทสากล ส่วนผู้หญิงสวมใส่ชุดราตรีในงานพิธีต่าง ๆ ตัวละครนิยมแต่งชุดไทยประยุกต์ คนทั่วไปแต่งกายชุดพื้นบ้าน ผู้หญิงนุ่งผ้าถุง ใส่เสื้อผ้าฝ้ายหรือเสื้อลูกไหม ในละครดังกล่าว ยังปรากฏชุดเครื่องแบบด้วย เช่น ชุดทหารอากาศ ชุดนักเรียน ชุดหมอ ชุดนางพยาบาล

ภาพที่ 2 การแต่งกายของตัวละคร

ด้านอาหาร พบว่า มีเนื้อหาที่แสดงถึงขนมหวานมากที่สุด เช่น ทองหยิบ ฝอยทอง ช่อม่วง สาเกไส้หมู และมีการนำเสนอวิธีการทำขนม อาหารชาวไทย มีแกงส้ม ปลาทอด รับประทานด้วยเครื่องเคียง น้ำพริก ผักสด ในงานเลี้ยงต่าง ๆ และยังปรากฏให้เห็นส่วนของอาหารฝรั่งด้วย

ภาพที่ 3 อาหารจากละคร

ด้านค่านิยม พบว่า สังคมไทยให้ความสำคัญกับการครองเรือน ความมีมารยาท ซึ่งเนื้อเรื่องในละครมีการนำเสนอฉากที่เกี่ยวกับมารยาทไทยหลายด้าน เช่น การไหว้ การกราบและการนั่ง ทั้งยังรวมถึงค่านิยมการเคารพผู้ใหญ่ผู้อาวุโส การพูดจาที่ใช้คำสุภาพนุ่มนวล การนั่งพับเพียบบนพื้นต่อหน้าผู้ใหญ่

การกตัญญูต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว รวมไปถึงค่านิยมด้านความขยันหมั่นเพียรทำงานหาเงินเลี้ยงครอบครัว และเนื้อเรื่องยังแสดงให้เห็นถึงค่านิยมการแบ่งชนชั้นในสังคมไทย ซึ่งสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในเรื่อง ได้แก่ การแต่งงานของคนไทยในสมัยนั้นที่คู่บ่าวสาวส่วนใหญ่จะต้องมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ใกล้เคียงหรือเท่าเทียมกัน การเลือกคู่และการครองเรือนต้องเชื่อฟังผู้ใหญ่และผู้อาวุโสซึ่งจะเป็นผู้มีอิทธิพล ในครอบครัวเป็นอย่างมาก ลูกหลานต้องเคารพและเชื่อฟังผู้อาวุโส รวมไปถึงจนถึงผู้ใหญ่ผู้อาวุโสจะเป็น ผู้กำหนดและจัดการเรื่องการแต่งงานของลูกหลาน

ภาพที่ 4 การแสดงมารยาทของตัวละคร

ด้านดนตรี พบว่า มีองค์ประกอบของเพลงไทยเดิม ระนาด ขลุ่ย ฉาบ แคน ซอกันตรึม เพลงลูกกรุงและเพลงสุนทราภรณ์ที่อมตะแทรกตามตอนต่าง ๆ ในเนื้อเรื่อง

ภาพที่ 5 เครื่องดนตรีไทย

ด้านภาษา พบว่า มีการใช้ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยท้องถิ่น ราชศัพท์ และในบางช่วงมีการใช้ ภาษาอังกฤษของตัวละครอยู่บ้าง

ด้านอุปนิสัยตัวละคร พบว่า อุปนิสัยของพระเอกมีลักษณะแบบเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ กล่าวหาญ
สุภาพเรียบร้อย จริงจังต่อความรัก อุปนิสัยของนางเอกมีลักษณะแบบอ่อนโยน เข้าใจผู้อื่น มานะอดทน
ส่วนตัวรองมีลักษณะนิสัยแบบเย่อหยิ่ง จี้อิจฉา โหดร้าย เอาชนะ

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview)

การเรียนรู้ คือ การรับรู้ รับทราบแล้วก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรม
อันเนื่องมาจากประสบการณ์หรือการฝึกหัด ซึ่งผู้วิจัยได้สัมภาษณ์กลุ่มนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา
ที่เรียนหลักสูตรภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วงจำนวน 20 คน ใน 2 ประเด็นการเรียนรู้แล้ว
ก่อให้เกิดทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีต่อวัฒนธรรมไทย หลังจากได้รับชมละครโทรทัศน์เรื่อง “สุภาพบุรุษ
จุฬาเทพ” โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 ทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยหลังจากดูละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฬาเทพ”

- เข้าใจและชื่นชอบวัฒนธรรมไทยมากขึ้น พบว่า หลังจากชมละครโทรทัศน์ดังกล่าว
กลุ่มตัวอย่างได้เข้าใจวิถีชีวิตคนไทยมากขึ้น และชื่นชอบจาก อาหาร และการแต่งกายของตัวละครในละคร
รวมถึงบทบาทของนักแสดงที่สามารถถ่ายทอดอุปนิสัยของคนไทยสมัยนั้นออกมาได้สมจริง ทำให้เกิด
การชื่นชอบวัฒนธรรมไทยเพิ่มมากขึ้น

- มีความสนใจในการเรียนภาษาไทยมากขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความตั้งใจที่
จะฝึกทักษะการฟังภาษาไทยจากละคร โดยหลังจากได้ดูละครอย่างต่อเนื่อง ก็เกิดความสนใจและกระตือรือร้น
ที่อยากพัฒนาทักษะภาษาไทยของตนเองเพื่อจะสามารถฟังภาษาไทยในละครให้เข้าใจมากขึ้น

- การเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน พบว่า หลังจากได้ชมละครโทรทัศน์
ดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีนในด้านค่านิยม มารยาท
และอาหาร โดยเห็นว่าในด้านค่านิยม คนไทยเคารพผู้อาวุโส กตัญญูต่อผู้ใหญ่ในครอบครัว และให้ความสำคัญ
กับสถาบันครอบครัว ซึ่งค่านิยมเหล่านี้มีความคล้ายคลึงกับค่านิยมจีน โดยเฉพาะการไหว้ การกราบและ
การนั่งพับเพียบ ซึ่งเป็นกิจวัตรที่ไม่มีในวัฒนธรรมจีน โดยชาวจีนใช้วิธีทักทายด้วยการกล่าวคำว่า “你好
(หนี่ ฮ่าว)” โดยไม่มีการแสดงกิริยาอาการหรือท่าทางใด ๆ ส่วนด้านอาหาร อาหารไทยมีรสชาติเผ็ดเปรี้ยว
หวาน และคนไทยนิยมรับประทานเครื่องเคียงคู่กับอาหาร แต่อาหารจีนมีรสชาติจืด และคนจีนรับประทาน
เครื่องเคียงน้อย

- เกิดความสนใจอยากไปสัมผัสวัฒนธรรมไทยด้วยตนเอง ผลการศึกษาพบว่า
กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เกิดความประทับใจวัฒนธรรมไทยหลังจากได้ชมละครโทรทัศน์ดังกล่าว โดยเกิด
ความสนใจอยากไปสัมผัสวิถีชีวิตของคนไทยด้วยตนเอง อยากลิ้มลองรสชาติอาหารไทยแท้ รวมถึงอยากไป
เที่ยวชมสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่เป็นฉากถ่ายทำของละครอีกด้วย

2.2 พฤติกรรมที่มีต่อวัฒนธรรมไทยหลังจากชมละครโทรทัศน์เรื่อง “สุภาพบุรุษจุฬาเทพ”

- พฤติกรรมด้านการค้นคว้าข้อมูล พบว่าหลังจากได้รับชมละครโทรทัศน์ชุดดังกล่าว
กลุ่มตัวอย่างมีการค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยเพิ่มเติมจากอินเทอร์เน็ต เพื่อทำความเข้าใจชีวิต
และประเพณีไทยให้มากขึ้น โดยข้อมูลที่มีการค้นคว้าเพิ่มเติมยังรวมไปถึงข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของไทย
ซึ่งกลุ่มตัวอย่างต้องการเรียนรู้ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์หรือความเป็นมาของเนื้อเรื่องที่มีปรากฏอยู่บน
ละคร ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างบางส่วนยังมีการจดบันทึกคำศัพท์ วลี ประโยค สำนวนและสุภาษิตไทยที่
ปรากฏอยู่ในละครโทรทัศน์เพื่อนำไปสืบหาความหมายอีกด้วย

- พฤติกรรมด้านวิพากษ์วิจารณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการรับชมละครโทรทัศน์พร้อมกับกลุ่มเพื่อน โดยจะมีจับกลุ่มแสดงความคิดเห็นในเรื่องของบทละคร อาหาร แหล่งท่องเที่ยว พิธีกรรม และมารยาทที่ปรากฏอยู่ในละคร ขณะเดียวกัน ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนเข้าไปเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นตามกระดานอินเทอร์เน็ตและเว็บไซต์เว่ยป้อ (Weibo) อีกด้วย โดยความคิดเห็นที่แสดงออกส่วนใหญ่จะกล่าวถึง ความรู้สึกส่วนตัวต่อละครโทรทัศน์เรื่องนั้น บทบาทและนิสัยของพระเอกนางเอกในเรื่อง รวมถึงยังมีปฏิสัมพันธ์กับชาวนี้อื่นๆ ที่ได้แสดงความคิดเห็นลงบนอินเทอร์เน็ตด้วยเช่นกัน

- พฤติกรรมด้านการเลียนแบบ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีพฤติกรรมการเลียนแบบมารยาทของตัวละคร เช่น กิริยาการทักทาย การไหว้ผู้ใหญ่และการไหว้พระ ขณะเดียวกัน กลุ่มตัวอย่างยังมีการจดจำคำศัพท์และประโยคในละคร เช่น “สวัสดี” “สบายดีไหม” “เป็นยังไงบ้าง” “ขอบคุณ” เพื่อใช้พูดคุยสนทนากับคนไทย นอกจากนี้ บางส่วนยังได้รับอิทธิพลของค่านิยมไทยที่สะท้อนผ่านละครโทรทัศน์อีกด้วย เช่น ค่านิยมเรื่องการเคารพผู้ใหญ่ผู้อาวุโส ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเคารพครูอาจารย์และรุ่นพี่ในระหว่างที่มาศึกษาในประเทศไทย รวมถึงการได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธที่ปรากฏอยู่ในละคร ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีความเมตตา สุภาพ หันมาไหว้พระตามในละครด้วย

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ไทย เนื้อหาทางวัฒนธรรมที่ได้เรียนรู้จากละครโทรทัศน์ไทย ทักษะคิดและพฤติกรรมการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ไทย ผู้วิจัยขออภิปรายผลการวิจัยโดยยึดวัตถุประสงค์ของการศึกษา ดังนี้

1. เนื้อหาที่สะท้อนถึงวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ”

จากการวิเคราะห์เนื้อหาละคร พบว่า เนื้อหาที่สะท้อนวัฒนธรรมไทยจากละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” สามารถแบ่งออกเป็นทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ สถาปัตยกรรม การแต่งกาย อาหาร ค่านิยม คนตรี ภาษา และอุปนิสัยตัวละคร ละครโทรทัศน์ไทยที่สร้างขึ้นเนื้อหาส่วนใหญ่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมไทยแบบดั้งเดิม มีการแสดงให้เห็นภาพลักษณ์ เอกลักษณ์และลักษณะเฉพาะของวัฒนธรรมไทยที่ชัดเจนสะท้อนผ่านพฤติกรรมและการแสดงออกของตัวละครในเรื่อง ซึ่งเป็นผลที่ได้จากการเรียนรู้ละครดังกล่าว

2. การเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์ชุด “สุภาพบุรุษจุฑาเทพ” ของกลุ่มตัวอย่าง

ละครโทรทัศน์ไทยได้กลายเป็นสื่อที่มีอิทธิพลโน้มน้าวให้ผู้ชมเกิดทัศนคติเชิงบวก โดยส่วนใหญ่จะมีทัศนคติไปในทางชื่นชอบวัฒนธรรมไทย มีความสนใจอยากเรียนภาษาไทยมากขึ้น มีการเปรียบเทียบกับวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน และเกิดแรงจูงใจที่จะเดินทางมาเมืองไทยเพื่อสัมผัสกับวัฒนธรรมไทยมากขึ้น รวมไปถึงทัศนคติของผู้ชมบางกลุ่มได้ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะเรียนภาษาไทยเพิ่มขึ้นหรือต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมนอกห้องเรียนอีกด้วย เราจึงอาจกล่าวได้ว่า หลังจากรับชมละครโทรทัศน์เรื่องนี้ กลุ่มตัวอย่างชาวจีนมีทัศนคติเชิงบวกต่อวัฒนธรรมไทยมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chen (2011) ที่พบว่า ละครโทรทัศน์ไทยเป็นช่องทางสำคัญของการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมไทยของชาวจีน ทำให้เกิดความชื่นชอบวัฒนธรรมไทยและสร้างแรงจูงใจให้ผู้ชมชาวจีนเดินทางมาเที่ยวเมืองไทย

หลังจากรับชมละครที่ทำให้ผู้ชมเกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติไปในเชิงบวกแล้ว ทักษะคิด

เชิงบวกที่เกิดขึ้นดังกล่าวได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ชมโทรทัศน์ในลำดับต่อมา โดยผู้ชมส่วนใหญ่ที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อละครโทรทัศน์เรื่องนี้ จะเริ่มมีการกระทำ พฤติกรรมและการปฏิบัติที่เปลี่ยนไป โดยบางส่วนเริ่มมีการจับกลุ่มพูดคุยถึงเนื้อหาของวัฒนธรรมไทยไปจนถึงมีการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นบนอินเทอร์เน็ต ขณะเดียวกัน ผู้ชมละครบางส่วนที่เพิ่งรู้จักและเพิ่งเริ่มรับชมละครโทรทัศน์ไทยจะมีพฤติกรรมที่ต่างออกไป เช่น มีการค้นคว้าหาข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ ของวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ กลุ่มผู้ชมยังเริ่มมีพฤติกรรมการเลียนแบบการกระทำตามตัวละครในเรื่อง เช่น กิริยาการไหว้ การกล่าวคำทักทายสวัสดิ์ การเคารพผู้ใหญ่ผู้อาวุโส รวมถึงการได้รับอิทธิพลของศาสนาพุทธที่ปรากฏอยู่ในละคร หันมาทำบุญ ไหว้พระตามในละครด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรม (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2533) ที่ได้อธิบายว่าผู้รับสารได้รับความรู้จากสื่อ ความรู้ที่เกิดขึ้นก็จะมีอิทธิพลที่เปลี่ยนแปลงทัศนคติ และจะนำไปสู่การก่อเกิดพฤติกรรมหรือการปฏิบัติในที่สุด

ในส่วนของการเรียนรู้วัฒนธรรมไทยผ่านละครโทรทัศน์นั้น หลังจากรับชมละครเรื่องนี้แล้ว ผู้ชมส่วนใหญ่จะรู้จัก เข้าใจและแยกแยะวัฒนธรรมไทยได้มากขึ้น ความรู้ความเข้าใจนี้เองที่ทำให้ผู้ชมเกิดทัศนคติเชิงบวกต่อวัฒนธรรมไทย ซึ่งในที่สุดทัศนคติเชิงบวกนี้เองจะนำไปมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้ชม ทำให้ผู้ชมมีพฤติกรรมที่สนใจเรียนรู้วัฒนธรรมไทยมากขึ้น เกิดการซึมซับและเลียนแบบการกระทำตามตัวละครตามมาในที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ผลการศึกษาดังกล่าวสามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยใช้วางแผนการประชาสัมพันธ์และถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยสู่ประเทศจีน ทั้งยังมีส่วนช่วยผู้ผลิตละครโทรทัศน์ไทยให้สามารถวางแผนการนำเสนอและประชาสัมพันธ์ละครโทรทัศน์ไทยให้เป็นที่แพร่หลายในจีนได้มากขึ้น ส่งผลให้ละครโทรทัศน์ไทยสามารถเข้าถึงและสื่อสารแบบปฏิสัมพันธ์กับผู้ชมชาวจีนได้โดยตรง รวมถึงยังเป็นแนวทางแก่ผู้ที่สนใจทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยเสนอว่า ผู้สนใจอาจทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเปิดรับละครโทรทัศน์ไทยของผู้ชมชาวจีน และความพึงพอใจ อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทย

เอกสารอ้างอิง

กาญจนา แก้วเทพ และคณะ. (2545). *สื่อบันเทิง: อำนาจแห่งความไร้สาระ* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). *วัฒนธรรมไทยกับขบวนการเปลี่ยนแปลงสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 5).

กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พวงผกา คูโรวาท. (2539). *ศิลปะและวัฒนธรรมไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

พรสิทธิ์ พัฒนนานุรักษ์. (2546). *ผลการสื่อสาร. ใน* ประมะ สตะเวทิน (บรรณาธิการ), *หลักและทฤษฎี*

การสื่อสาร (พิมพ์ครั้งที่ 20). (หน้า 141-142). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช.

- ไพบูลย์ เทวรักษ์. (2540). **จิตวิทยาการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: เอส ดี เพรส การพิมพ์.
- นิตยา บุญสิงห์. (2544). **วัฒนธรรมไทย**. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วันวิสา สันทวิจิตรกุล และ นฤมิตร สอดสุข. (2557). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อละครโทรทัศน์ไทยในเมือง**
กวางโจว สาธารณรัฐประชาชนจีน. การลงทุน การตลาด และการบริหารธุรกิจ.4 (1), 301-315.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). **การสื่อสารกับสังคม**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Chen, F. (2011). **The research on the spreading of Thai drama in China**. Master thesis Chongqing University.
- Deng, J. (2013). **Analysis of the Thai TV drama's audience receptive psychology in China**. Master Thesis Southwest Jiaotong University.
- Hou, F. F. (2010). **The communication analysis of the Thai TV drama to enter the Chinese market**. Master thesis Guangxi University.